

[Lis Groes.]

gængæld kan blive orienteret om, hvad der bliver sagt deroppe, er en udmærket form for brobygning.

Der er en anden ting, jeg kunne lide at sige et par ord om. Det er, at jeg synes, ministeren var lige lovlig pessimistisk — det ligner ham i og for sig ikke — når han allerede nu ville fastslå, at det kunne være vanskeligt for os at nå til enighed i dette spørgsmål. Jeg må vurdere det, der er sagt i dag, nogenlunde på samme måde som vurderingen af, hvordan det gik i det grønlandske landsråd. Der var det to synspunkter, det ene en frigivelse med modifikationer, det andet en frihedsform, om ikke en helt fri form så en frihedsform med dispensationsmuligheder. Det er de samme synspunkter, der brydes her i dag, og det kan ikke være så afgørende forskelligt, om man tager frigivelse med modifikationer eller frihedsformen og så begrænsninger. Der vil jeg netop sige at jeg synes der er sket det glædelige i dag, at det helt klart er fremgået både af, hvad hr. Ninn-Hansen og hvad hr. From har sagt, at de er indstillet på disse begrænsninger. Det har ikke været lige så klart tidligere, men netop med hensyn til landingen går man klart ind for, at forudsætningen for en frigivelse må være denne landing, ligesom man klart går ind for en beskyttelse af fangstforholdene i Grønland, og derfor kan jeg ikke se andet, end der må kunne nås enighed.

Så kommer spørgsmålet, hvis vi vil ændre lovforslaget over i en anden retning, om det kan nås. Det skal så formentlig forhandles på ny i det grønlandske landsråd, men det er jo muligt, at vi alle vil nå frem til at give denne lov en kortere gyldighedsperiode og herved give landsrådet mulighed for på ny at forhandle om lovgivningen. Jeg tror, at næste gang vi får denne sag hjem fra landsrådet, er det med frihed med modifikationer.

Ninn-Hansen: Også jeg vil gerne foresætte et par bemærkninger til det, ministeren sagde om dette lovforslags fremtid. Jeg synes, at fru Lis Groes var inde på noget meget centralt, for jeg kan ikke se, at man på forhånd skal være så pessimistisk at mene, at der ikke kan påregnes opnået

enighed om lovforslaget. Ministeren interesserede sig for, om andre var bundet. Men jeg synes da, det er mere afgørende, om ministeren selv føler sig så stærkt bundet af sit lovforslag og forslaget fra flertallet af Grønlandsudvalget af 1960, at ministeren ikke kan medvirke til en anden udformning. Jeg gør opmærksom på, at jeg udtrykkelig sagde, at jeg ikke kunne acceptere lovforslaget i den udformning, det havde fået, men jeg tror da, det gælder både hr. From og mig — og det mener jeg også fremgik af vore bemærkninger — at vi selv sagt gerne vil medvirke til en bedre udformning af lovforslaget.

Det, man kan undre sig over, er, at når der så ganske givet efter forhandlingerne i det høje ting er et flertal, der principielt er af den opfattelse, at erhvervsudøvelsen bør være åben for alle danske statsborgere — jeg bruger her hr. Knud Hertlings udtryksform — at denne principielle opfattelse så ikke også fremgår af loven. Så kan vi tale om, hvorvidt der fredningsmæssigt og på anden måde skal gennemføres begrænsninger. Såvel hr. From som jeg har på vore partiers vegne erklæret os villige til overgangsbestemmelser, men finder altså, at det rimeligste må være, at det, der principielt er flertal for her i tinget, også kommer til at fremgå af loven.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om bygningsfredning.

(Lovforslaget (nr. 112) findes i tillæg A. sp. 1293, fremsættelsen i tidenden sp. 3431).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Andreas Hansen: Da det foreliggende lovforslag er en genfremsettelse, skal jeg kun henvise til mine udtalelser ved første behandling den 21. januar 1965 i Folketingstidende, spalte 1979-1981, og på mit partis vegne foreslå en hurtig og velvillig behandling af det foreliggende lovforslag.

Per Møller: Det er et nyttigt forslag, der her er fremsat; man kan også sige, det er et nødvendigt lovforslag. Det er et forsøg, måske et sidste forsøg, på at forhindre, at eftertiden skulle føle sig fristet til at rejse en skamstøtte over en generation, der lod en stor del af sin kulturarv i form af gamle bygninger gå i forfald og gå til grunde. Jeg tror, at denne lovgivning i betydelig grad vil bidrage til at skabe en bedre sikring af de gamle bygninger.

Der vil her være to principielt adskilte veje at gå, enten at lade staten påtage sig opgaven at bevare og sikre de gamle bygninger eller at skabe en sådan ramme og skabe sådanne lovmæssige muligheder, at de private ejere af de gamle bygninger får tilskyndelse og opmuntring til at sikre disse bygningers bevaring i en så god stand som muligt. Jeg er ikke helt overbevist om, at den nuværende lovgivning fuldt ud giver en sådan opmuntring, en sådan tilfredsstillende ramme for de private ejere. Det er vel et spørgsmål, om der ikke er mulighed for at give bedre regler end dem, der nu findes, for sammenlægning af små lejligheder i fredede ejendomme for derved at sikre en økonomisk baggrund for, at de kan sættes i en sådan stand, at de virkelig bevares.

Der er også uafklarede spørgsmål om lejeansættelsen. For de ejere, der i mange tilfælde har ofret meget betydelige pengebeløb på at bringe et gammelt hus i moderne stand, kommer der spørgsmålet om, hvilke lejeindtægter de får lov at sikre sig.

Da lovforslaget jo er en genfremsettelse, skal jeg ikke fremkomme med yderligere bemærkninger ud over det spørgsmål, der vedrører sammensætningen af det særlige bygningssyn, som har til opgave at føre kontrol med og vejlede ved sikringen af de gamle bygninger; det var det spørgsmål, der i sidste samling førte til, at lovforslaget ikke blev ført igennem.

Jeg påskønner, at ministeren har gjort et forsøg på at imødekomme de kritiske ønsker,

der blev fremført under udvalgsbehandlingen sidste folketingsår. Jeg kan imidlertid ikke erklære mig tilfreds med den form, forslaget har fået. Det forslag, der er indarbejdet, om at udvide bygningssynet med 2 medlemmer, åbner måske nok vejen for en mere tilfredsstillende løsning end den, vi har for øjeblikket. Men det er jo sådan, at der ved sikringen af de fredede bygninger er to hensyn at tage. Der er for det første det arkitektoniske, æstetiske og kulturhistoriske, og for det andet er der hensynet til ejerne og brugerne af de fredede ejendomme.

Det sidste hensyn vil kunne ivaretages på den bedste måde, hvis man har et særligt ankenævn, og mit parti har den principielle opfattelse, at dette nok ville være det bedste. Men på den anden side må det erkendes, at der er grunde, der kan tale for, at man samler de to hensyns afvejning inden for det særlige bygningsyn. Forudsætningen må da i så fald være, at de to nye medlemmer af bygningssynet vælges blandt kredsen af ejere og brugere af fredede ejendomme.

Jeg ser med lidt forundring, at der i bemærkningerne til lovforslaget anføres, at det skal stå de organisationer — De samvirkende Sognerådsforeninger, Bymæssige Kommuner o. s. v. — der får adgang til at indstille de to medlemmer, frit eventuelt som medlemmer at indstille ejere eller brugere af fredede ejendomme. Jeg synes ikke, dette imødekommer det hensyn, der er grund til at føje ind i denne lovgivning. Der tales i bemærkningerne om, at de pågældende to medlemmer skal repræsentere lokale interesser; jeg tror ikke, det udtryk i og for sig rammer det, der er tale om. Det, der er opgaven for de to medlemmer, er at sikre de interesser, der knytter sig til ejerne og brugerne af de fredede ejendomme. Derfor synes jeg, det må være rimeligt, at man rent ud fastslår, at de to nye medlemmer af det særlige bygningssyn ikke „eventuelt“ kan vælges i kredsen af ejere og brugere, men at de „skal“ vælges inden for denne gruppe. Kun derved sikrer man, at de interesser, der ofte gennem fredningsarbejdet kommer i klemme, bliver varetaget på en rimelig og betryggende måde. Jeg håber derfor, at denne side af sagen kan gøres til genstand for en nærmere behandling. Jeg mener, det er af stor værdi, at hele fredningsarbejdet vedrørende bygninger kan

[Per Møller.]

gennemføres på et grundlag, der har bred politisk tilslutning, og jeg forventer, at ministeren vil vise imødekommenhed over for de betragtninger, jeg her har fremført.

Hanne Budtz: Heller ikke jeg skal her ved genfremsettelsen af lovforslaget gøre mange bemærkninger; men også jeg vil på mit partis vegne påskønne, at kulturministeren har imødekommet eller i hvert fald forsøgt at imødekomme de ønsker, der blev udtrykt af et flertal i udvalget. Ligesom hr. Per Møller vil jeg gerne gøre opmærksom på, at vi formentlig i udvalget nærmere bør drøfte, om de omtalte repræsentanter skal dække netop det, ministeren har omtalt i sine bemærkninger, eller om de skal repræsentere en ren ejer-brugerinteresse for netop denne særlige kategori af ejendomme.

Jeg mener, det er et meget vigtigt hensyn at få dette nye element ind, og det var egentlig også formålet med den meget væsentlige ændring, som stort set var det eneste, vi ikke kunne blive enige om under sidste udvalgsbehandling. Jeg er ikke i tvivl om, at det særlige bygningssyn gennem årene har udført et stort og værdifuldt arbejde med stor interesse netop for denne sag. På den anden side mener vi altså også, at det er rigtigt og nødvendigt at få dette nye element ind både for at sikre ejernes og brugernes interesser og for måske at få et mere lægt element ind, som har yderligere forståelse for de mange praktiske ting, der kan være for den beboer, der daglig skal bruge den fredede ejendom. Det er klart, at det er dejligt at få fredet ejendomme, men de lever jo bedst, når de er i brug, og så kan der jo være ganske særlige hensyn at tage.

Der er en anden, ikke helt uvæsentlig detalje vedrørende administrationen af fredningen, jeg nok synes vi må have opklaret lidt nærmere i udvalget, nemlig spørgsmålet om, i hvilket omfang og på hvor tidligt et stadium ejeren skal inddrages. Jeg har et eksempel på, at en ejer af et gammelt slot en dag ved politimæssig forkyndelse fik at vide, at nu var avlsbygningerne blevet fredet, uden at man ellers vidste noget om det. Det kan vi imidlertid høre nærmere om i udvalget.

Der er jo mange eksempler på, hvilke ejendomme og miljøer man har fredet og gerne vil have fredet. I januar sidste år gjorde min partifælle hr. Knud Østergaard opmærksom på forskellige eksempler fra provinsen.

I betragtning af, at det særlige bygningssyn meget ofte stiller strenge krav til bevaring af gamle ejendommers udseende, var der en enkelt ting, jeg forfærdelig gerne ville have oplysning om — vi kan måske få det i udvalget. Ved Københavns mig bekendt ældste hus, Helligåndshuset, sker der i øjeblikket det ejendommelige, at man simpelt hen laver en ny tilbygning. Det kan måske være praktisk, men det er jo nok lidt uforståeligt for mange.

Kulturministeren har sikkert ikke ventet, at jeg ville afslutte disse bemærkninger uden på ny at nævne cirkusbygningen i København. Jeg er fremdeles glad for, at der er lovhjælp for, at den kunne blive fredet. Vi lægger os jo ikke fast i loven — har heller ikke gjort det hidtil — men jeg mener stadig, at der har været lovhjælp for at fravige den almindelige regel om 100 år. Det er nu engang en særpræget bygning. Der er denne ganske særlig smukke kuppel, som det, også hvad angår den indvendige brug af bygningen, har meget stor betydning at bevare. Jeg synes, det er en bygning, der spiller en rolle i hele dette gamle forlystelseskvarter, den er nabo til Tivoli o. s. v., og det er da klart, at det — det er sikkert heller ikke kulturministeren ubekendt — har vakt meget, meget stor skuffelse i vide kredse af befolkningen, at man påtænker at bygge endnu et varehus i stedet for at bevare et interessant miljø her. Jeg ser da også med glæde, at ministeren i sine bemærkninger siger, at det er bydende nødvendigt at opretholde Vesteuropas kulturelle særpræg og søge bevaret et vist antal værdifulde bycentre. Jeg ved godt, at det ikke netop er denne lidt ejendommelige bygning, man tænker på dermed, men den er dog udtryk for et folkeligt forlystelsescentrum. Skulle også det mere læge element i det nye særlige bygningssyn have forståelse herfor og medvirke til, at der forhåbentlig stadig er en mulighed for at redde cirkusbygningen, ville jeg være meget glad for det.

[Hanne Budtz.]

Der er ingen tvivl om, at mit parti vil medvirke aldeles positivt til nu at få gennemført denne lovgivning. Vi så gerne, om der var mulighed for at få den gennemført i indeværende samling.

Else-Merete Ross: Da det radikale venstres ordfører vedrørende bygningsfredning, hr. Svend Haugaard, ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne fremsætte nogle få bemærkninger til lovforslaget, men i øvrigt henviser til de fremsatte udtalelser ved første behandling af lovforslaget i 1965.

Der er grund til at anerkende, at ministeren har fulgt henstillingen om en udvidelse af nævnet, der skal træffe beslutning om bygningsfredning. Jeg kunne nok have ønsket en direkte ejerrepræsentation, men kan dog acceptere, at repræsentanter for kommuner og sogneråd træder ind som garanti for, at et rimeligt ejerhensyn bliver taget sammen med de historiske og æstetiske. Det er ofte meget dyrt for en ejer at bevare og forsvarligt vedligeholde en fredet bygning, og misforholdet mellem udgift til nybyggeri og større reparationer af de meget gamle bygninger bliver stadig større. Det må derfor være rimeligt, at samfundet, som ønsker bygninger bevaret, yder en vis hjælp ud over et engangsbeløb ved fredning. Det kan f. eks. ske ved lettelser i bygnings-skatteerne, men for selvejende institutioner som f. eks. en del skoler bør der kunne blive tale om et direkte tilskud, når der skal gennemføres større istandsættelser. Det er et forhold, som jeg gerne vil have drøftet under en fornyet udvalgsbehandling.

I øvrigt vil jeg anbefale lovforslaget til meget hurtig behandling.

Poul Dam: Man må takke for, at dette lovforslag er blevet genfremsat. Det er en vigtig sag, som jeg håber vi får igennem i denne samling.

Hvad angår ændringerne, er den vigtigste jo den tilføjelse, der er sket med hensyn til det særlige bygningssyns sammensætning. Jeg må sige, at jeg ser på denne ændring uden nogen som helst begejstring. Der forekommer mig ikke at være nogen saglig begrundelse for, at der skulle andre interesser ind i det særlige bygningssyn, end der har

været hidtil. Jeg synes, at forretningsgangen, som den har været, med ministeren som den øverste og afgørende instans, har været helt tilfredsstillende. Jeg er dog villig til at sluge kamelen, hvis det er nødvendigt for at få lovforslaget vedtaget, og her som andre steder se i øjnene, at man må lade det særlige ligge af et eller andet politisk hensyn.

Jeg synes også, det lige skal siges her — for at embedsmændene, der har haft maset, ikke skal blive skuffet, at jeg med interesse har gennemlæst lovforslagets nye redaktion. Man har jo prøvet på at ændre lovsproget og sørget for, at „dersom“, „såfremt“, „for så vidt“ og sådan noget er blevet til „hvis“ i alle tilfælde, og man har også på andre måder prøvet nye ord. Om dette, som jeg har fulgt med opmærksomhed, og som har givet mig ideen til nogle udmærkede opgaver for mine elever hjemme på højskolen, skal jeg venligst sige, at den nye redaktion mest af alt demonstrerer vanskelighederne ved at lave et ordentligt lovsprog, som baner nye veje.

Til sidst skal jeg blot nævne en ændring, som jeg synes skulle have været med, men som ikke er kommet det. Der er stadig væk en meget lav udgiftsramme for statens bygningsfredningsfond. De 400.000 kr., der dér er tale om som en årlig bevilling, kan man ikke udrette ret meget for, og det står efter min mening i et skærende misforhold til de meget smukke og rigtige ord, som er blevet sagt af forskellige ordførere om, hvor vigtigt det er at gøre noget for bygningsfredningen, for at der ikke siden skal blive sat en skamstøtte over denne generation. I hvert fald synes jeg, at alene dette, at vi ville have råd til at bruge 400.000 kr. om året til denne fond, er begrundelse nok til at rejse en sådan skamstøtte. Men jeg håber som andre ærede ordførere, at vi nu får denne sag afklaret og får gennemført lovforslaget nogenlunde, som det her foreligger.

Iver Poulsen: Som det allerede er nævnt af tidligere ordførere, er det en genfremsættelse, vi står over for, og derfor kan jeg i alt væsentligt indskænke mig til at henviser til, hvad min gruppes ordfører udtalte ved første behandling af det lovforslag, der blev fremsat i sidste samling.

Jeg vil gerne på min gruppes vegne udtale tilfredshed med, at ministeren har foreslået

[Iver Poulsen.]

at udvide det særlige bygnings syn med 2 medlemmer. Vi anser det for en værdifuld landvinding på dette område, og i den forbindelse kan jeg sige, at min gruppe helt kan tilslutte sig de tanker, som det ærede medlem hr. Per Møller fremsatte med hensyn til ejerrepræsentation, og som det ærede medlem fru Hanne Budtz tilsluttede sig. Vi kan i øvrigt anbefale lovforslaget.

Niels Westerby: Dette genfremsatte lovforslag er efter min opfattelse et vigtigt lovforslag. Jeg synes, det er meget væsentligt, at vi gør en anstrengelse for at bevare vore gamle bygninger, både af skønhedsmæssige, af historiske og af arkitektoniske grunde. Der er bare én ting, der slår mig ved lovforslaget: at det er præget af god vilje, men at denne gode vilje ikke rigtig giver sig et kontant udtryk. Der er sikkert meget gode hensigter bag ved lovforslaget, og man giver flere steder, omend ikke i florumvundne, så dog i meget saftfulde vendinger udtryk for, at man gerne vil gøre noget, men det står i et skærende misforhold til de beløb, der er til rådighed til at løse denne vigtige opgave. Jeg tror, man må se i øjnene, at et beløb som det, der er nævnt i lovforslaget og bemærkningerne, ikke slår til, når opgaven skal løses, og at vi fortsat vil være vidne til et forfald af de bygninger, som vi i princippet alle sammen er enige om at gøre noget for at bevare.

Der må naturligvis betrædes to veje, når man skal bevare de gamle bygninger. Den ene vej er, at staten bør støtte bestræbelserne, og det er det, der fremgår af lovforslaget. Den anden vej er at opmuntre ejerne af bygningerne til at gøre noget for at bevare dem. Lovforslaget tager kun for alvor sigte på den første vej, og her må man næsten sige, at lovforslaget er tandløst set i forhold til det beløb, der er til rådighed. Men det vil jo være svært at foreslå større beløb i en tid, hvor der snakkes besparelser, og jeg kan ikke forestille mig andet, end at mange ministre i den høje regering i øjeblikket får

grå hår i hovedet. Når de bestræber sig på at bespare 125 mill. kr., som det blev aftalt ved det økonomiske forlig, vil det på denne baggrund være svært at møde op med forslag om en større bevilling til at bevare de gamle bygninger end den, der er nedfældet i dette lovforslag.

Det ville også være svært for mig i denne situation at foreslå, at man skulle forhøje beløbet, selv om jeg i princippet meget gerne ville det; jeg mener, det er noget, man bør gøre, når den økonomiske situation bedres. Men netop det forhold, at bygningerne forfalder, at riget fattes penge, og at man ikke har de fornødne midler til at gøre noget for at bevare bygningerne, taler for, at man gør noget mere for at opmuntre ejerne til at bevare de bygninger, som er bevaringsværdige.

Derfor vil jeg gerne henlede opmærksomheden på et par bemærkninger, jeg gjorde under første behandling af lovforslaget i forrige samling, gående ud på, at man burde opmuntre ejerne af bygningerne til at gøre noget selv. Der er mange ejere af gamle bygninger, der har gjort noget, fordi de selv ønskede at bo i dem, og dér havde de en klar egeninteresse; men i mange tilfælde er der adskillige boliger i en sådan ejendom, og i mange tilfælde bor ejeren slet ikke selv i den, og dér bør man opmuntre egeninteressen hos ejeren til at gøre noget.

Jeg vil derfor henlede opmærksomheden på den tanke, som jeg fremsatte i sidste samling, gående ud på, at man bør give lejen fri i disse gamle bygninger i de tilfælde, hvor der sker en modernisering og ombygning, som er forsvarlig ud fra det hensyn, som det særlige bygnings syn skal varetage. Det skulle jo ikke være særlig svært at tage et sådant skridt, når man tager det firkantede boligpolitiske forlig i betragtning. Dér stiler man jo klart imod at tillade, at lejen stiger i de gamle ejendomme i al almindelighed, og så kan det vel ikke være svært på dette isolerede område at gå videre end foreslået ved det firkantede boligforlig.

[Niels Westerby.]

Jeg vil med andre ord foreslå, at man lader lejen være fri i de tilfælde, hvor det særlige bygningssyn kan godkende en modernisering og ombygning af de gamle bygninger, så de bedre kan bevares. Jeg vil dog tro, at i mange tilfælde vil lejen i disse bygninger blive så høj, at det vil blive svært for mange af dem, der bor der nu, fortsat at blive boende, og dem bør man naturligvis sidestille med og give de samme muligheder for at få en bolig, som gælder for dem, der i øjeblikket bor i saneringsmodne ejendomme, og hvor der sker en sanering. Altså: lejen fri, hvis det særlige bygningssyn kan godkende en ombygning og modernisering og der bliver gode boliger ud af det, og at man så hjælper dem, der ikke kan bo der længere, på samme måde, som man hjælper folk, når man sanerer ejendomme. Jeg vil gerne slå til lyd for dette. Jeg fik under forrige behandling indtryk af, at ministeren for kulturelle anliggender var i høj grad indforstået med denne tanke, og at han også henstillede til boligministeren at gøre noget ved det. Jeg synes, det ville være betydningsfuldt, om man ved denne forhandling kunne lade tilgå boligministeren et lille vink eller ønske om at gøre noget på dette område i forbindelse med den lejelovsrevision, som snart skal komme.

Ministeren for kulturelle anliggender (Sølvhøj): Jeg takker ordførerne for, hvad jeg må betegne som en velvillig førstebehandling af lovforslaget. Hr. Per Møller var inde på, at der skulle være muligheder for ad to veje at gøre en indsats for de fredede bygninger, nemlig at staten kunne gøre det, men at også private skulle gøre det, og jeg forstod det ærede medlem sådan, at dertil kræves visse incitamenter. Det er jeg i og for sig enig i. Der foreligger jo incitamenter af skattemæssig art, idet det 2.000 kr.s maksimumsfradrag ikke har gyldighed for fredede bygninger; dér er fuldt fradrag for istandsættelser. Der kan også komme til at foreligge andre. Hr. Niels Westerby spurgte, om der i sådanne tilfælde kunne etableres særlige lejeregler, altså ligefrem en total frigivelse. Det kan jeg naturligvis ikke på stående fod ytre mig om, men det var vel rimeligt, som det også blev omtalt un-

der forrige førstebehandling, at forhandle med boligministeren herom, og det er jeg villig til.

Hr. Per Møller mente, at det måske ikke var tilstrækkeligt, når der i bemærkningerne stod, at man kunne tænke sig, at de nye medlemmer kunne vælges blandt brugere og ejere. Når det står i denne, jeg skal erkende vage form, er det, fordi jeg ikke synes, det kan være min eller lovgivningsmagtens opgave at binde udpegningsinstanserne for stærkt. Jeg vil for øvrigt sige, og det står i bemærkningerne, at der i høj grad har været tænkt på ved denne udpegnings også at beskytte ejere og brugere, og jeg skal være forhandlingsvenlig over for, om man eventuelt kan give udtrykket en strammere formulering.

Fru Hanne Budtz nævnte det samme spørgsmål, og jeg kan henholde mig til mit svar til hr. Per Møller. Fru Hanne Budtz understregede betydningen af at orientere ejerne hurtigt nok i de forskellige faser i udviklingen omkring bygningsfredning. Jeg tror, at vi, hvad vi var inde på under udvalgsbehandlingen, sidste år, og hvad der også er blevet nævnt i denne sal, ved instruksen kan sørge for, at forretningsgangen bliver så smidig og så hurtig som muligt. Det er jo klart, at alle må være interesseret heri. Helligåndshuset kan vi måske komme ind på under udvalgsbehandlingen.

Vedrørende det særlige spørgsmål om cirkusbygningen er jeg ganske enig med fru Hanne Budtz i, at der er lovhjemmel til stede, det er der helt bestemt; udtrykket „som regel“ må jo netop betyde, at der kan findes andre eksempler, som ikke opfylder 100 års kriteriet. Men forudsætningen er jo, i hvert fald for mig, at der i det særlige bygningsyn er stemning for at frede denne bygning. Umiddelbart vil jeg sige, at det naturligvis er vigtigt, at cirkusfunktionen bevares i København. Hvis man nu f. eks. ville finde på at rive den nuværende cirkusbygning ned og opføre en mere tidssvarende på samme sted, er jeg i virkeligheden ikke sikker på, at det ville forarge så forfærdelig mange mennesker. Der er vel mere spørgsmål om at bevare funktionen end om bygningsværdi i relation til denne lovs bestemmelser. Men det er jo klart, at skulle det læge element i det særlige bygningsyn

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

kunne trænge igennem med synspunkter af den art, fru Hanne Budtz har fremført her, ville det også gøre indtryk på mig.

Spørgsmålet om direkte tilskud til større istandsættelser på institutioner, skoler, højskoler etc. er vel noget, der skulle blive mulighed for at operere lidt friere med, hvis dette lovforslag bliver vedtaget.

Hr. Poul Dam fandt, og det samme gjorde hr. Niels Westerby, at udgiftsrammen var for lav, og det kan man selvfølgelig godt sige; den er ikke så høj, som det kunne være ønskeligt. På den anden side vil jeg dog anføre, at under den nugældende lov har det særlige bygningssyn i henhold til finansloven godt 200.000 at operere med. Tænker man sig, at dette beløb i hvert tilfælde ikke bliver nedsat i fremtiden, og tænker man sig derudover 400.000 om året til bygningsfonden, bliver det dog en forøgelse fra godt 200.000 til godt 600.000 kr. Det kan der dog udvirkes så meget for, at skamstøtten ikke nødvendigvis behøver at blive rejst.

Hr. Niels Westerby omtalte spørgsmålet om den fri leje, og det har jeg svaret på. I øvrigt kan jeg vist afslutte mine bemærkninger og takke for velvillig behandling. Jeg tror også, at det er særdeles ønskeligt, at denne vigtige lovgivning kan blive vedtaget på et så bredt grundlag som muligt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om oprettelse af Danmarks teknisk-videnskabelige forskningsråd og Statens teknisk-videnskabelige fond.

Valgt blev: *Erling Olsen, Lis Groes, Thomas Have, Anker Jørgensen, Waldemar Laursen, Orla Møller, Helge Nielsen, Søgaard, Guldberg, Poul Hartling, Axel Kristensen, Kristen Østergaard, Knud Thomsen, Bøgholm, Fanger, Helveg Petersen og Morten Lange.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Dette lovforslag nåede ikke at komme med på den i dag omdelte ugeplan, men det er min hensigt at sætte det til anden behandling onsdag den 23. februar.

Det er meddelt mig, at *Albertsen* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til næringslov med flere lovforslag. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Albertsen* har vedkommende gruppe udpeget *Knud Hertling*, som herefter er valgt.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 22. februar kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om erhvervelse af Gedserebanen.

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov for Færøerne om bekæmpelse af kønssygdomme.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om tatovering.

5) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov for Grønland om erhvervmæssig fangst, fiskeri og jagt.

[Formanden.]

6) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om bygningsfredning.

Angående folketingets arbejde de øvrige dage i den følgende uge henviste formanden til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 11⁵⁹.

66. møde.

Tirsdag den 22. februar kl. 14.

Formanden: I skrivelse af 18. d. m. meddeler handelsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i bogføringsloven.

I skrivelse af dags dato meddeler finansministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i lov om vægtafgift af motor køretøjer m. v.

Medlem af folketinget Poul Møller har meddelt mig, at han ønsker til udenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren foranledige udarbejdet en supplerende redegørelse for den udvikling, som har fundet sted inden for EEC, og hvilke følger denne indebærer for Danmark, så folketinget og regeringen har det bedst mulige grundlag for en eventuel politisk beslutning?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Under henvisning til § 5 i lov nr. 197 af 16. juni 1961 om øget statsstøtte i forbindelse med Danmarks deltagelse i det skandinaviske luftfartssamarbejde fremsender ministeren for offentlige arbejder med skri-

velse af 21. d. m. årsberetning med regnskab for SASs driftsår 1. oktober 1964-30. september 1965. Ministerens skrivelse og årsberetningen er omdelt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Handelsministeren (Lars P. Jensen): Her ved har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om ændringer i bogføringsloven.

Ændringerne er en følge af grundstigningsskyldens afskaffelse. Til brug ved beregning af en ejendoms grundværdistigning var der fastsat et grundbeløb, og dette er i bogføringsloven anvendt som kriterium for, om en landbruger er bogføringspligtig. Da der ikke fremtidig vil blive fastsat et grundbeløb, har man måttet finde et andet kriterium for, hvilke landbrugere der skal være bogføringspligtige.

Det er fundet hensigtsmæssigt fremtidig at bygge på en kombination af ejendommens areal og ejendomsværdien, og det foreslås, at bogføringspligt skal foreligge, når arealet er mindst 15 ha og ejendomsværdien mindst 175.000 kr. Den nye ejendomsverdi ved 13. almindelige vurdering antages at ville medføre, at godt 4.000 landbrugere, som ikke hidtil har været bogføringspligtige, inddrages under bogføringspligt, medens knap 4.000 af de nu bogføringspligtige ikke vil være omfattet af det nye kriterium. Det foreslås dog, at landbrugere, der i dag er bogføringspligtige, fortsat skal være dette, så længe de driver den pågældende ejendom. De nye bogføringspligtige vil få en passende frist, idet bogføringspligten tidligst indtræder den 1. januar 1967. De interessede organisationer har under forhandlinger med ligningsrådet tiltrådt forslaget.

Også for gartneriejendomme, frugtplantager og planteskoler indgår ejendommens grundbeløb ved afgørelsen af, om der foreligger bogføringspligt, idet sådan pligt foreligger, hvis grundbeløbet udgør 40.000 kr. eller derover, eller hvis ejendomsværdien udgør 70.000 kr. eller derover. Det foreslås, at der fremtidig alene skal lægges vægt på ejendomsværdien. Erhvervsrådet for Gartneri og Frugtavl og Dansk Planteskole-ejerforening har ikke haft indvendinger imod forslaget.